

Motion till riksdagen 2020/21:490

av **Lars Adaktusson (KD)**

En nationell värdekommission

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillsättandet av en nationell värdekommission för att stimulera en bred offentlig debatt om samhällsgemenskapens grund, det unika och okränkbara människovärdet samt de mänskliga fri- och rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att känna tillit till och förtroende för sin omgivning är av avgörande betydelse för ett gott liv. Till vårt samhälles grundläggande problem hör idag den svaga tilliten. Det är därför allvarligt att inget samhälle i längden kan fungera utan tillit. Ett gott samhälle bygger på att människor litar på varandra och på samhällets institutioner.

Tillit uppstår och växer inte av sig självt. Den grundas i värderingar och sociala relationer som bygger på ömsesidighet. Denna ömsesidighet fungerar inte utan att små barn från tidig ålder får med sig de goda värdena. Värdeöverföringen och träningen i att kontrollera sina impulser är centrala för att kunna leva ett bra liv i relation med andra människor. Varje dialog, varje diskussion blir meningslös om det inte hos de deltagande finns ett gemensamt etiskt minimum, ett etiskt modersmål.

”Det sätt på vilket vi upplever och tolkar världen beror i mycket hög grad på det slags idéer som fyller våra sinnen”, skrev filosofen och ekonomen E. F. Schumacher. Att föra en öppen debatt om dessa idéer borde vara centralt i allt samhällsengagemang. Men de politiska partierna har inte svar på alla frågor. När det gäller att formulera och värna grundläggande värderingar är det andra institutioner som är viktigare, till exempel familjen, folkrörelserna och kyrkorna.

Den dagsaktuella politiska debatten illustrerar behovet av fördjupad kunskap och debatt kring grundläggande mänskliga värden. Oavsett om det handlar om coronapandemins effekter för sjukvård och äldreomsorg eller frågor om migration och gängbrottslighet måste beslutsfattandet bygga på insikten om det okränkbara människovärdet. Det är uppenbart att kulturtraditionen påverkar värde- och normsystem i ett

samhälle. Sverige finns inom den västerländska kulturkretsen som starkt präglats av kristet och humanistiskt tänkande.

Samtidigt karakteriseras vår samtid av osäkerhet, förvirring och ett sökande efter mål och mening – värden som håller över tid. Det är viktigt att även det politiska systemet möter dessa behov på ett relevant sätt. Kristdemokraterna har därför pekat på erfarenheterna från Norge som 1998 tillsatte en nationell värdekommission som verktyg för en bred diskussion om samhällets grundläggande etik och människosyn. När kommissionen tillsattes formulerades uppdraget så här:

Huvudmålet är att bidra till en bred, värdemässig och samhällsetisk mobilisering för att stärka positiva gemenskapsvärden och ansvar för miljön och samhällsgemenskapen. Det är viktigt att motverka likgiltighet och främja personligt ansvar, deltagande och demokrati. Kommissionen skall bidra till att skapa större insikt om värdefrågor och etiska problemställningar på ett sådant sätt att våra liv som enskilda, vår kultur och samhällsutveckling och vårt förhållande till naturen i större grad kan präglas av insiktsfulla värderingsbaserade val.

I syfte att bredda och aktualisera den etiska diskussionen behövs en svensk värdekommission. För en sådan kommission ska det vara möjligt att hämta erfarenheter från det upplägg som den norska värdekommissionen hade. Liknande ansatser bör användas för att belysa etikens och människovärdets betydelse inom olika samhällsområden.

Lars Adaktusson (KD)